

Uczeń i nauczyciel w roli rozmówcy. Scenariusz warsztatów dla nauczycieli języka polskiego liceów ogólnokształcących i techników

Autor: Kinga Białek

Czas: 3 godz. dydaktyczne

Cele zajęć:

Uczestnik po zajęciach:

- określa i wykorzystuje zasady prowadzenia części dialogowej matury ustnej,
- wymienia zadania członków komisji,
- potrafi wykorzystać wiedzę i umiejętności nabyte na szkoleniu w pracy lekcyjnej z uczniami.

Metody pracy: pokaz z elementami wykładu, ćwiczenia praktyczne, dyskusja.

Formy pracy: praca indywidualna, zbiorowa i grupowa (jednolita i zróżnicowana).

Materiały dydaktyczne:

- prezentacja multimedialna „Uczeń i nauczyciel w roli rozmówcy”;
- [Informator o egzaminie maturalnym od roku szkolnego 2014/2015. Część ogólna](#), CKE, Warszawa 2013;
- [Informator o egzaminie maturalnym z języka polskiego od roku szkolnego 2014/2015](#), CKE, Warszawa 2013;
- [Część ustna egzaminu maturalnego z języka polskiego od roku szkolnego 2014/2015. Zbiór przykładowych zadań](#), A. Brożek, J. Dobkowska, K. Kozłowska, J. Malik, J. Nocoń, S. J. Żurek, CKE, Warszawa 2014;
- Film CKE z przykładowym nagraniem maturalnego egzaminu ustnego z języka polskiego (źródło: www.cke.edu.pl, [Matura 2015/Materiały dla uczniów i nauczycieli/Język polski – część ustna](#));
- Karta pracy.

Przebieg zajęć:

1) Wprowadzenie, przedstawienie celów warsztatu. (3 minuty) [slajd 2]

- 2) Pogadanka z uczestnikami na temat zasad przeprowadzenia rozmowy w czasie egzaminu maturalnego z języka polskiego:
 - Jak wygląda rozmowa w czasie egzaminu?
 - Czym różni się od „odpytywania”?
 - O co pytać?
 - Jak pytać? (5 minut) [slajd 3]
- 3) Omówienie zasad prowadzenia części dialogowej w czasie egzaminu maturalnego. (5 minut) [slajd 4]
- 4) Wyświetlenie filmu CKE z przykładowym nagraniem egzaminu ustnego. Analiza wypowiedzi monologowej uczennicy oraz rozmowy komisji egzaminacyjnej z uczennicą. (30 minut) [slajdy 5-9]
 - a) Wstęp:
 - ✓ Czy wstęp był funkcjonalny?
 - ✓ Jaki aspekt tematu wprowadzał?
 - ✓ Czy był interesujący?
 - b) Rozwinięcie:
 - ✓ Jakie argumenty zostały przedstawione?
 - ✓ Jakimi przykładami je poparto?
 - ✓ Jak je zhierarchizowano? Według jakiego klucza?
 - ✓ Jakie jest ogólne wrażenie z tej części prezentacji?
 - c) Zakończenie:
 - ✓ Czy podsumowanie było funkcjonalne?
 - ✓ Co zostało podkreślone?
 - ✓ Jaki pomysł miała zdająca na zakończenie?
 - d) Rozmowa:
 - ✓ Jakie pytania można zadać przy takiej prezentacji?
 - ✓ Jakie pytania zadano?
 - ✓ Jakie są opinie o rozmowie?
- 5) Praca w czterech grupach: przygotowanie i wygłoszenie wypowiedzi monologowej; rozmowa z abiturientem – wykorzystanie **KARTY PRACY**. (75 minut: 15 min. na zaplanowanie wypowiedzi, 10 min. x 4 osoby zdające = 40 min.

na wygłoszenie wypowiedzi, 5 min. x 4 grupy = 20 min. na część dialogową) [slajdy 10-11]

- 6) Jak w procesie nauczania doskonalić umiejętności uczniów w zakresie prowadzenia rozmowy? Dyskusja uczestników, wymiana doświadczeń.
Stworzenie katalogu rozwiązań, wskazówek metodycznych. (15 minut) [slajd 12]
- 7) Podsumowanie. (2 minuty)

Załącznik: karta pracy.

KARTA PRACY

Ćwiczenie 1. (w trzyosobowych grupach)

Proszę wcielić się w następujące role: abiturient i dwuosobowa komisja. Abiturient ma za zadanie przygotować wypowiedź ustną (plan wypowiedzi przygotowują wszyscy członkowie grupy). Zadaniem komisji jest wysłuchanie wystąpienia abiturienta, przeprowadzenie z nim rozmowy i próba dokonania oceny jego wypowiedzi z wykorzystaniem pytań pomocniczych z pkt 1-3.

Ćwiczenie 2. (w trzyosobowych grupach)

W tych samych grupach proszę dokonać oceny rozmowy komisji z abiturientem – można wykorzystać pytania pomocnicze z pkt 4.

Pytania pomocnicze:

- 1) Wstęp:
 - a) Czy wstęp był funkcjonalny?
 - b) Jaki aspekt tematu wprowadzał?
 - c) Czy był interesujący?
- 2) Rozwinięcie:
 - a) Jakie argumenty zostały przedstawione?
 - b) Jakimi przykładami je poparto?
 - c) Jak je zhierarchizowano? Według jakiego klucza?
 - d) Jakie jest ogólne wrażenie z tej części prezentacji?
- 3) Zakończenie:
 - a) Czy podsumowanie było funkcjonalne?
 - b) Co zostało podkreślone?
 - c) Jaki pomysł miał abiturient na zakończenie?
- 4) Rozmowa:
 - a) Jakie pytania można zadać przy takiej prezentacji?
 - b) Jakie pytania zadano?
 - c) Jakie są opinie o rozmowie?

Przykładowe zadanie egzaminacyjne – część ustna

Zadanie 2.6

Czy kultura współczesna rzeczywiście jest kulturą zmierzchu pisma? Uzasadnij swoje zdanie, odwołując się do podanego fragmentu, do innego tekstu kultury oraz do własnych doświadczeń komunikacyjnych.

Jest trochę tak, jak przewidywał Marshall McLuhan: po rządzącej światem erze druku, która uwzniośliła umysł racjonalny, nadeszła era mediów elektronicznych, które sprzyjają powrotowi pierwotnej spontaniczności. Współcześni kontynuatorzy myśli McLuhana zwracają uwagę na pogłębianie tej tendencji przez nowe media: ich interakcyjny charakter powoduje, że wraca do życia kultura oralna¹.

Warto zadać sobie choćby takie pytanie: czy esemes albo wpis na internetowym forum dyskusyjnym należą do tej samej dziedziny co informacja w gazecie albo fragment książki? Otóż wszystko wskazuje na to, że nie, bo w przypadku esemesów i postów internetowych mamy do czynienia nie tylko z lapidarnością, ale też z charakterystycznym dla języka mówionego zastosowaniem kodu ograniczonego, gdzie zawsze uzupełnieniem wypowiedzi jest jej sytuacyjny kontekst.

Taki przekaz wygrywający z piśmiennością (w tym także literacką) przejawia się dziś w telewizji, kinie, no i rzecz jasna, na estradzie. Nieustannie gada się w telewizji, w dodatku gada się w sposób właściwy rozmowom potocznym: w sitcomach, reality shows i w większości telenowel mówi się za pomocą równoważników zdań, bez jakiegokolwiek dbałości o formę wypowiedzi. Kiedyś wydawało się, że gadające głowy w telewizji to przeżytek i forma wybitnie nieatrakcyjna, bo pozbawiona żywej akcji. Teraz jednak największą popularnością cieszy się gatunek talk-show, czyli program z definicji gadany. Rozmowa ma być widowiskiem. Nie liczy się jakakolwiek głębia i merytoryczna doniosłość, ale dynamika. Co więcej, używana tam mowa nie musi, a nawet nie powinna mieć wiele wspólnego z literacką polszczyzną, bo ma trafić do publiki, która z literaturą ma do czynienia raczej rzadko.

Na podstawie: Mirosław Pęczak, *Mówi się*, „Polityka” 2011, nr 37, s. 80.

Źródło: [Część ustna egzaminu maturalnego z języka polskiego od roku szkolnego 2014/2015. Zbiór przykładowych zadań](#), A. Brożek, J. Dobkowska, K. Kozłowska, J. Malik, J. Nocoń, S. J. Żurek, CKE, Warszawa 2014, s. 112.

¹Kultura oralna – kultura oparta na przekazie ustnym.